

AHK TÜRKİYE WORLD BUSINESS OUTLOOK SONBAHAR 2021

Deutsch-Türkische
Industrie- und Handelskammer
Alman-Türk
Ticaret ve Sanayi Odası

Executive Summary

Konjonktürel gelişimle ilgili tahminler kuşkulu:

Şirketler, gelecekteki konjonktürel gelişime daha çok kuşkuyla bakıyor. Şirketlerin yüzde 34'ü yerel olarak daha kötü bir gelişim bekliyor ve yüzde 40'ı gelişim düzeyinin aynı kalacağını öngörüyor. Şirketlerin yüzde 26'sının öngörüsü ise, konjonktürel gelişimin daha iyi olacağı yönünde.

Şirketlerin ticari durumu ve gelişim konusundaki kanaat çok olumlu:

Mevcut ticari ortam, ankete katılanların yüzde 70'u tarafından iyi olarak değerlendiriliyor. Bu yeni bir yükseliş. Katılan şirketlerin yüzde 27'si, ticari durumun tatmin edici ve sadece yüzde 3'ü kötü olduğunu belirtiyor. Ticari gelişim konusunda bir geriye dönüş yaşanıyor. Şirketlerin yüzde 57'si, gelecek on iki ay için daha iyi bir ticari gelişim beklerken, yüzde 38'i Prozent bu anlamda düzeyin aynı kalacağını öngörüyor. Sadece yüzde 5'lik bir kesim Prozent daha kötü bir gelişim olacağını tahmin ediyor.

Şirketlerin çoğunluğu, yeni personel istihdam etmeyi planlıyor:

Yerel şirketlerin yüzde 59'u gelecek on iki ay içinde daha fazla personele iş vermeyi planlıyor. Şirketlerin yüzde 29'si, yerel olarak değişmeyen bir gelişim düzeyi bekliyor. Sadece yüzde 12'lik kesim personel sayısının azaltılmasını bekliyor. 2021 ilkbaharının sonuçlarıyla karşılaştırıldığında bu, gerçekten trendin tersine dönmesi. İlkbaharda şirketlerin sadece yüzde 29'u yeni personel almayı planlıyordu. O dönem yüzde 61'lik çoğunluk, istihdam düzeyinin aynı kalmasını bekliyordu.

Şirketlerin yatırım yapma isteği önemli ölçüde arttı:

Yatırım alanında da trendin net bir şekilde tersine döndüğü görülüyor. Yerel şirketlerin yüzde 43'ü daha yüksek yatırımlar yapmayı planlarken bu oran 2021 ilkbaharında sadece yüzde 25 idi. Şirketlerin yüzde 35'i, önümüzdeki on iki ay içinde yatırım harcamalarının aynı olmasını bekliyor. Bu değer, 2021 ilkbaharında yüzde 44'tü. Şirketlerin sadece yüzde 14'ü daha düşük yatırımlar yapmayı ve yüzde 8'i hiç yatırım yapmamayı planlıyor.

Döviz kurları, ekonomik genel koşullar ve hammadde fiyatları da şirketleri zorluyor:

Şirketlerin yüzde 73'üne göre, döviz kurlarındaki sürekli artış ve dalgalanma, gelecek on iki ayda şirketler açısından maksimum risk oluşturmaya devam ediyor. Şirketlerin yüzde 62'si, hâlâ ekonomik genel koşullar yüzünden zorlanıyor. Artan hammadde fiyatları, yüzde 48'lik oranla belirgin ölçüde büyüyen bir ticari risk taşıyor. Uzman eksikliği de belirgin bir şekilde önem kazandı. Her iki faktör de, ilkbahardaki anketin sonuçlarına göre en büyük artışı gösteriyor.

Seyahat kısıtlamaları ve tedarik zincirlerindeki yeni sorunlar şirketleri zorluyor:

Küresel salgının hissedilen olumsuz etkileriyle bağlantılı olarak, şirketlerin yüzde 66'i en fazla seyahat kısıtlamalarından etkilenmeye devam ediyor. Şirketlerin yüzde 61'i, tedarik zincirindeki yeni sorunlarla karşı karşıya olduklarını düşünüyor. Şirketlerin yüzde 48'i en yatırımları öteliyor veya hiç yatırıma girmiyor.

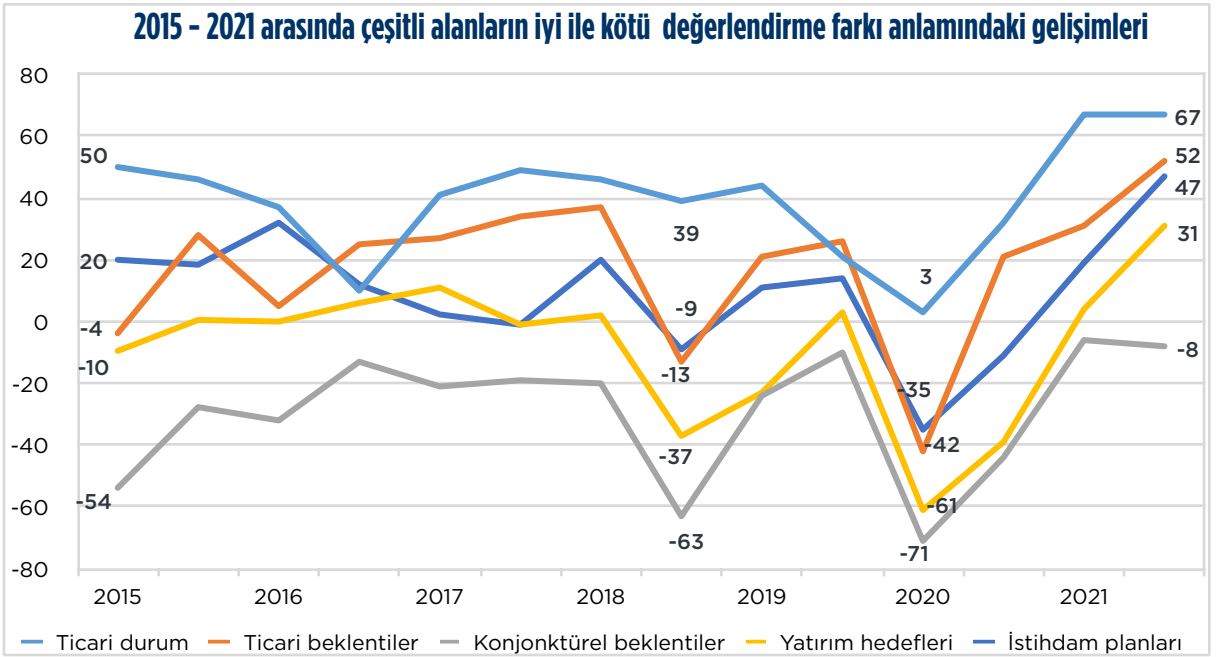

Tedarik zincirindeki sorunlar, şirketleri zorlamaya devam ediyor:

Şirketlerin yüzde 49'u tedarik zincirlerinde çeşitlendirmeye gitmeyi planlamıyor veya hiçbir adaptasyon işlemi gerçekleştirmedi. Ancak yüzde 51'lik kesim tedarik zinciriyle ilgili adaptasyon çalışmaları planlıyor. Bunun sonucunda, şirketlerin yüzde 69'u, yeni veya ilave tedarikçiler aradıklarını belirtiyor. Şirketlerin yüzde 28u, teslimat güzergâhlarını değiştirmek veya kısaltmak istiyor. Yüzde 21'lik bir kısım, üretimlerini yeni bir konuma kaydırmak istiyor ve yüzde 8'lik kısım başka nedenler belirtiyor.

GEÇMİŞE BAKIŞ

2015 ile 2021 yılları arasında anket sonuçlarının iyi ile kötü değerlendirme farkları (yüksek ve düşük rakam belirtilen yanıtların arasındaki fark) çok istikrarsız bir gelişim gösterdi. 2018 ve 2020 yıllarında kanaat anlamında belirgin ölçüde olumsuzluklar görüldü. 2018 yılında Türkiye ekonomisi, Türk Lirası'nın aniden ciddi şekilde değer kaybetmesinden dolayı etkilendi. 2020'de korona küresel salgını, global ekonominin hâlâ toparlanmaya çalıştığı dünya çapında bir durgunluğu tetikledi. Tedarik zincirlerindeki dünya genelinde ortaya çıkan sorunlar, ulusal para biriminin devam eden değer kaybı ve ekonomik genel koşullar, yerel firmalar için en büyük riskleri taşıyor. Bununla birlikte, ticari durum açısından iyi ile kötü değerlendirme farkı, diğer ekonomik göstergelere oranla ortalamada daha yüksek bir düzeyde bulunuyor. Ancak konjonktürel beklentilerin iyi ile kötü değerlendirme farkı sürekli negatif. İstihdam planları ve yatırım yapma isteği, 2021 sonbaharında trendin pozitif yönde tersine döndüğünü gösteriyor.

TÜRKİYE'DEKİ KONJONKTÜREL DURUM

Zorlu bir Korona yılı olan 2020'den sonra ekonomik bir toparlanmanın işaretleri görülüyor. 2021'in ikinci çeyreğinde Türkiye ekonomisi, belirgin bir şekilde yüzde 21,7 büyüdü ve 188,6 milyar dolarlık bir BIP çeyrek sonucuna ulaştı. Buradaki büyümenin itici gücünü, öncelikle hizmet ve sanayi sektörü oluşturdu. Bununla karşılaştırıldığında, BIP'in büyüme oranı, önceki yılın çeyreğinde iki haneli negatif alandaydı ve o zamanlar - yüzde 10,4'e düştü. Bununla birlikte yüksek işsizlik oranı ve artan enflasyon oranı ile döviz kuru, sürdürülebilir konjonktürel toparlanmayı engellemektedir. Ekim ayında enflasyon, önceki yıllara karşılaştırıldığında daha da artma eğilimiyle birlikte yüzde 19,9'a ulaştı. Benzer bir görüntüyü, döviz kurunun gelişimi de çiziyor ve Türk Lirası daha da değer kaybediyor. İşsizlik rakamları önceki yıla ait sonuçların altında olsa da, Eylül 2021'de işsizlik oranı yüzde 11,5'e ulaştı. Ancak Eylül 2021'de istihdam oranının sadece yüzde 45,8 olduğu dikkate alınmalıdır. Bu rakamlarla kıyaslandığında, Almanya'nın 2020'deki istihdam oranı, ortalama işsizlik oranı yüzde 5,9 iken yüzde 75,5 idi.

İthalat ve ihracat rakamları olumlu anlamda geliyor

Ocak-Ağustos 2021 arasındaki zaman diliminde Türkiye'nin ihracat rakamı 140,2 milyar dolara ulaştı ve böylece 2020 yılına nazaran yüzde 36,9'luk ciddi bir artış gösterdi. İthalat rakamları da arttı ve 170 milyar dolara ulaştı ve bu da önceki yıla göre yüzde 25,5'lük bir artış anlamına geliyordu. Böylece Türkiye'deki ticaret bilançosu azaldı. Ticaret açığı, Ocak-Ağustos 2021 arasındaki zaman diliminde -29,8 milyar dolar oldu ve bu, önceki yıla oranla yüzde -9,8'lik bir azalmaya karşılık geliyordu. Aynı zamanda ithalat kapsamı yüzde 82,5'ye çıktı.

Almanya, Ocak-Ağustos 2021 döneminde neredeyse 12,4 milyar dolarla Türkiye'nin en önemli ihracat ortağı oldu. ABD ve Büyük Britanya, sırasıyla 9,1 milyar dolar ve 8,8 milyar dolarlık bir ihracat hacmi ile ikinci ve üçüncü sırada yer aldı. İthalat anlamında Çin, 20,6 milyar dolarla en büyük işlem hacmine ulaştı. Rusya ve Almanya, sırasıyla yüzde 17,8 milyar dolarlık ve 14,6 milyar dolarlık bir ithalat hacmiyle ikinci ve üçüncü sırada yer aldı.

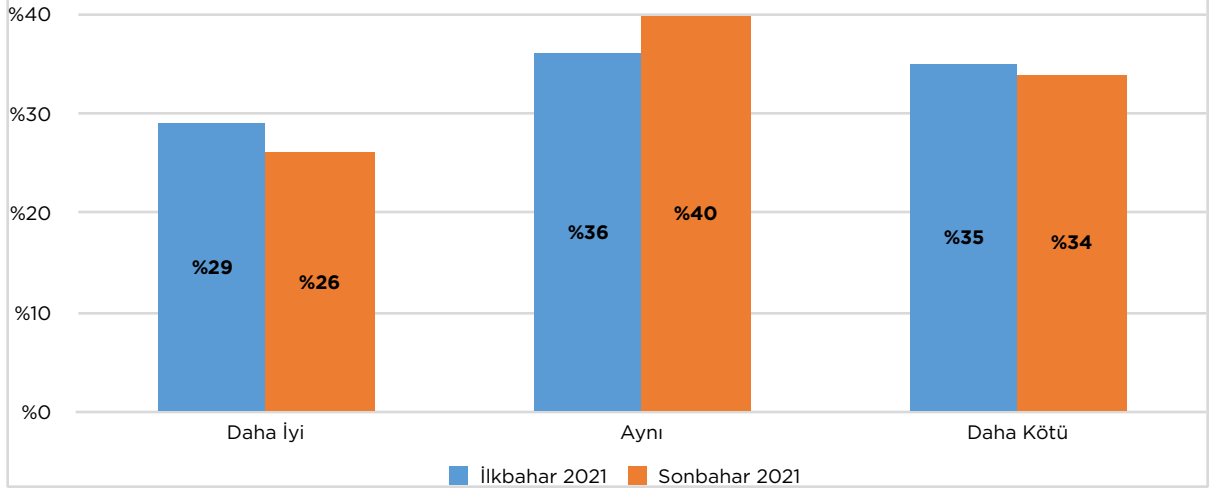
Almanya, Türkiye'nin en önemli ticaret ortağı konumunu korudu

Almanya, 2021 yılında da Türkiye'nin en önemli ticaret ortağı konumunu korudu. 2021 Ocak ayından Ağustos ayına kadar iki ülkenin işlem hacmi 27,1 milyar dolardı ve böylece 2019'da kriz öncesi seviyesini aştı. Bu bağlamda büyümenin itici güçleri öncelikle Almanya'dan Türkiye'ye yapılan ithalat işlemleridir. Ocak-Ağustos 2019 arasındaki zaman diliminde ithalat hacmi 12,3 milyar dolarken, aynı zaman diliminde 2021 yılında bu rakam 14,6 milyar dolara ulaştı - bu, yüzde 19'luk bir artış demek. Türkiye'nin Almanya'ya yaptığı ihracatın hacmi de 2019'a göre 11 milyar dolardan 12,4 milyar dolara çıkarak yüzde 13 oranında bir artış gösterdi. Türkiye'nin Almanya ile gerçekleştirdiği ticaretin en büyük ihracat sektörlerini 2021'den şimdiye kadar motorlu araç, römork ve yarı römork üretimi (yüzde 21), giysi üretimi (yüzde 12) ve makine ve ekipman üretimi (yüzde 11) oluşturuyor. Almanya ile gerçekleştirilen ithalat konusunda motorlu araç, römork ve yarı römork üretim alanları (yüzde 22), kimyasal madde ve kimyasal ürün imalatı (yüzde 22) makine ve ekipman üretimi (yüzde 17) en önemli sektörlerdir.

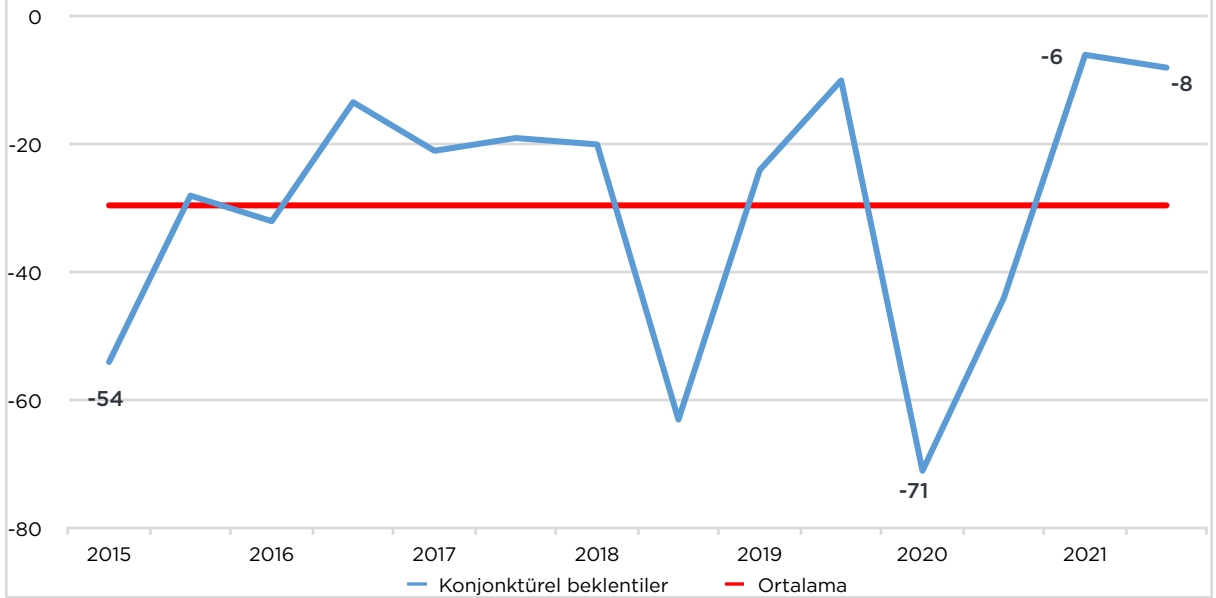
Konjonktürel gelişim: Konjonktürel gelişimle ilgili tahminler kuşku

Şirketlerin yüzde 34'ünün beklentisi, konjonktürün gelişiminin daha kötü olacağı yönünde ve iyi ile kötü değerlendirme farkı, yine yüzde iki azalarak -8'e düştü. Dolayısıyla şirketler, gelecekteki konjonktürel gelişime daha çok kuşkuyla bakıyor. Ayrıca bu gelişme, şirketlerin konjonktürel alandaki beklentilerin tamamen karşılanmadığı anlamına geliyor. Bununla birlikte, şirketlerin yüzde 40'ı gelecek on iki ay içinde yerel bazda aynı düzeyde bir gelişim bekliyor. Ankete katılanların yüzde 26'sı, yerel olarak daha iyi bir konjonktürel gelişim öngörüyor. Bu değerlerin önceki yıla göre artması, daha iyimser bir kanaati yansıtıyor. Konjonktürel beklentilerin iyi ile kötü değerlendirme farkı 2015'ten beri -30.

Gelecek on iki ay içinde yerel konjonktürel gelişim

Zaman içinde (2015'ten 2021'e kadar) konjonktürel beklentiler anlamında iyi kötü farkı aracılığıyla elde edilen gelişim

Uluslararası karşılaştırma:

Konjonktürel gelişimle ilgili genel görünüm, uluslararası düzeyde ve bölgesel düzeyde, ulusal düzeye oranla çok daha olumlu. Şirketlerin yüzde 41'i, daha iyi bir konjonktürel gelişimin olmasını bekliyor ve bu da ulusal düzeydeki sonuçları belirgin ölçüde aşıyor. Yüzde 42'lik kesim, ulusal düzeyde olduğu gibi gelişimin aynı kalacağını öngörüyor. Uluslararası düzeyde, şirketlerin yüzde 17'si kötü bir konjonktürel gelişim olacağını tahmin ediyor. Ancak dünya genelindeki 24 puanlık olumlu iyi ile kötü değerlendirme farkı, biraz kötüleşti. Konjonktürel beklentiler, özellikle Asya/Pasifik (Çin hariç) (40), Afrika, Yakın ve Ortadoğu (36) ve Kuzey Amerika (ABD, Kanada ve Meksika) (32) bölgelerinde yüksek. Güney ve Orta Amerika (-17) ve Doğu/Güneydoğu Avrupa bölgelerindeki ((AB hariç), Rusya, Türkiye)) (2) beklentiler çok düşük. Bölgesel iyi ile kötü değerlendirme farkı açısından bakıldığında Türkiye, kötü konjonktürel beklentiler anlamında itici güçlerden biri.

YEREL ŞİRKETLERİN DURUMU

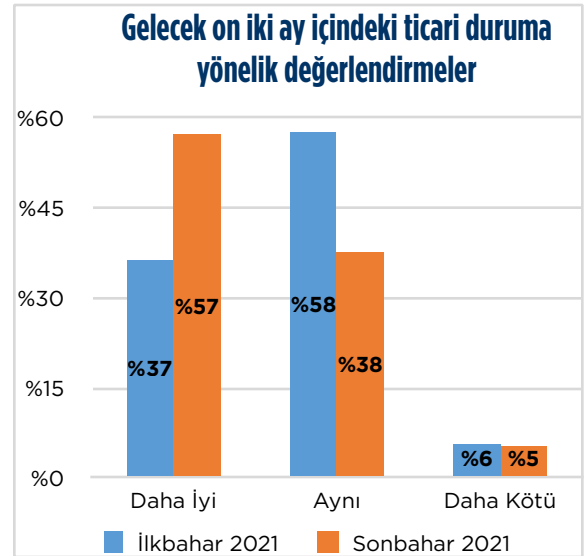
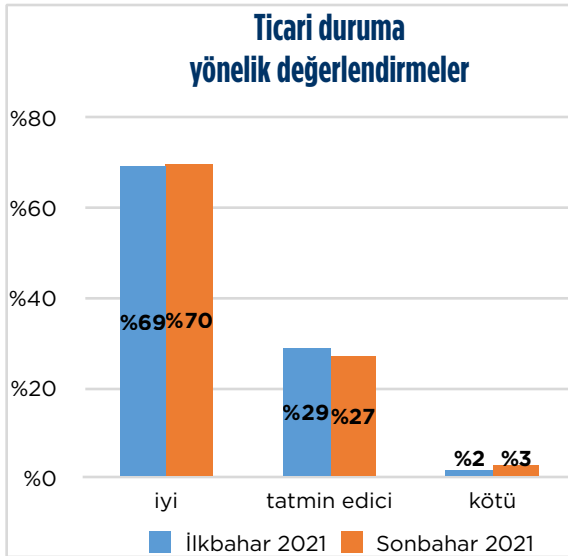
Ticari durum: Şirketlerin kanaati olumlu

Şirketler, konjonktürel değerlendirmelerin tersine, Alman sermaye katılımı ile kendi ticari durumlarını belirgin bir şekilde daha iyi olarak değerlendiriyor. Yüzde 70'lik çoğunluk, mevcut ticari durumu iyi olarak değerlendiriyor. İyi ile kötü değerlendirme farkı, henüz 2021 ilkbaharında 67'lik bir rekor değere ulaştı. Bu yüksek iyi ile kötü değerlendirme farkı düzeyi devam ediyor. Yüzde 27'lik bir kesim, şirketlerinin ticari durumunu tatmin edici olarak değerlendiriyor. Ankete katılan şirketlerin sadece yüzde 3'lük bir kısmı mevcut ticari durumlarının kötü olduğunu düşünüyor. Dolayısıyla şirketlerdeki atmosfer, 2020 yılındaki anket sonuçlarına göre belirgin ölçüde daha olumlu. O zaman ankete katılan şirketlerin büyük bir çoğunluğu, güncel ticari durumlarının sadece tatmin edici, hatta kötü olduğunu belirtmişti.

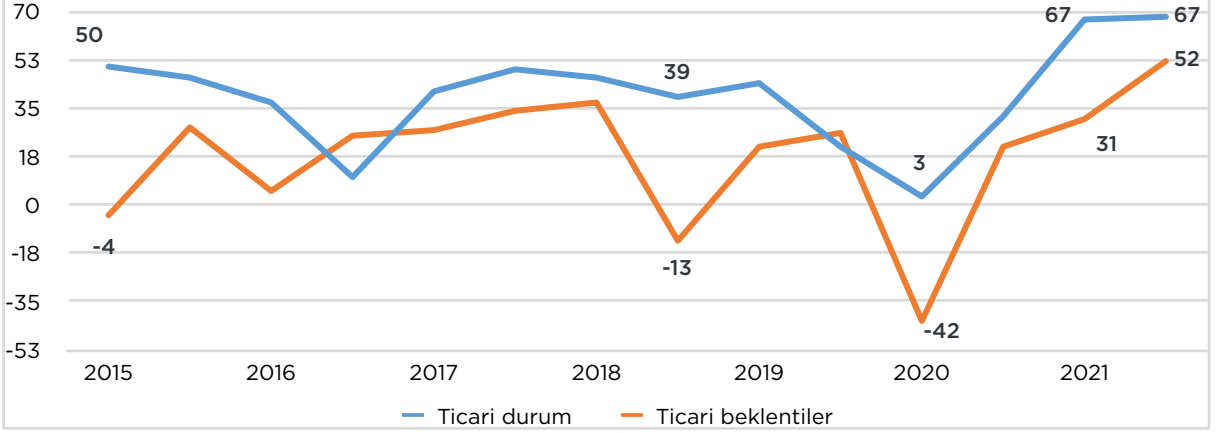
Ticari gelişim: Şirketlerin bakış açısından olumlu değerlendirme ve geriye dönüş

Gelecek on iki aydaki ticari gelişimle ilgili tahminlere yönelik sonuçlar, bir geriye dönüş durumunu yansıtıyor. 2021 ilkbaharında 31 olan iyi ile kötü değerlendirme farkı, 2021 sonbaharında ciddi bir artış göstererek 52'ye çıktı. Bu arada, şirketlerin yüzde 57'si gelecek on iki ay içinde daha iyi bir gelişim bekliyor. İlkbaharda 2021'de bu oran sadece yüzde 37 idi. İlkbaharda şirketlerin yüzde 58'i ticari gelişimin aynı düzeyde olacağını beklerken şimdi bu oran sadece yüzde 38. Ticari gelişim perspektifini kötü olarak değerlendiren kesimin oranı, 2020 ilkbaharından itibaren belirgin bir şekilde yüzde 59'dan 2020 sonbaharında yüzde 5'e düştü. Bu sonuçlar karşılaştırıldığında, şirketlerin bakış açısından değerlendirmenin olumlu olduğu ve trendin tersine döndüğü bariz bir şekilde görülüyor.

Ticari duruma ve gelişime yönelik sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, 2021 sonbaharında şirketlerin işleri açısından genel görünümün daha aydınlık olduğu anlaşıyor. Burada öncelikle ticarete ve sahip olduğu olumlu lokasyon faktörleriyle Türkiye'ye uzun vadeli stratejik bakış açısı belirleyici bir rol oynuyor. Orta vadede, yerel konjonktür de ticari durumun iyi ve ticari gelişimin de daha iyi olmasından faydalanacaktır, çünkü bu pozitif olgular, genel koşullar uygun olduğunda istihdam ve yatırımlar gibi faktörlerin üzerinde olumlu etkiler yaratır.

Zaman içinde (2015'ten 2021'e kadar) iyi ile kötü değerlendirme farkı aracılığıyla ticari durumda ve ticari beklentilerde elde edilen gelişim

Uluslararası karşılaştırma:

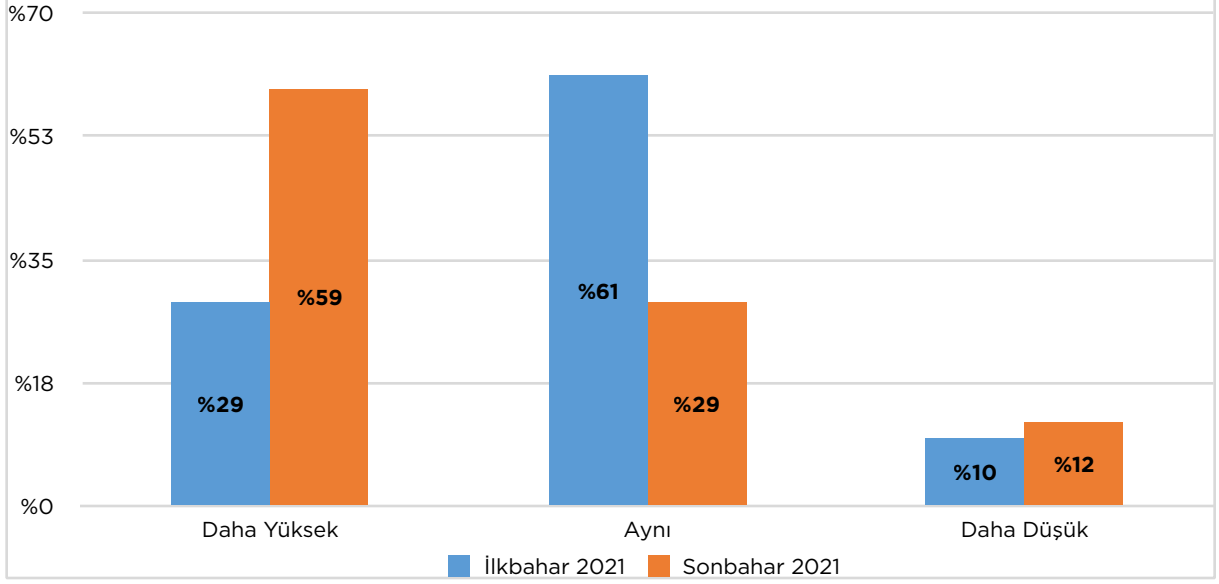
Şirketlerin ticari durumuna yönelik kanaat, uluslararası anlamda karşılaştırmada da daha aydınlık görünüyor. 2021 ilkbaharında sadece 31 olan iyi ile kötü değerlendirme farkı, dünya genelindeki ortalama da belirgin bir şekilde artarak 41'e çıktı. Doğu/Güneydoğu Avrupa ((AB hariç), Rusya, Türkiye)) (63) ve diğer AB ülkeleri, İsviçre, Norveç, Birleşik Krallık (53) Avro Bölgesi (46) ve Kuzey Amerika (ABD, Kanada ve Meksika) (45) bölgelerinde son derece olumlu bir görüntü mevcut. Türkiye'deki 67'lik iyi ile kötü değerlendirme farkı, küresel ortalamanın çok üzerinde ve Doğu/Güneydoğu Avrupa ((AB hariç), Rusya, Türkiye)) bölgesinde elde edilen bölgesel sonuçların pozitif itici gücünü oluşturuyor.

Ticari beklentilerle ilgili iyi ile kötü değerlendirme arasındaki uluslararası ortalama fark, 50'lük bir değere ulaşıyor. 2021 ilkbaharında 44 olan bu değer de arttı. Bu gelişimin itici gücünü, öncelikle Asya/Pasifik (Çin hariç) (58), Afrika ve Yakın ve Ortadoğu (57) ve Asya/Pasifik (Çin hariç) (53) bölgeleri ile Avro Bölgesi (52) oluşturuyor. Türkiye'deki 52'lik değer, uluslararası ve bölgesel ortalamanın üzerinde ve böylelikle, ticari beklentiler anlamında pozitif itici güçlerden biri niteliğinde.

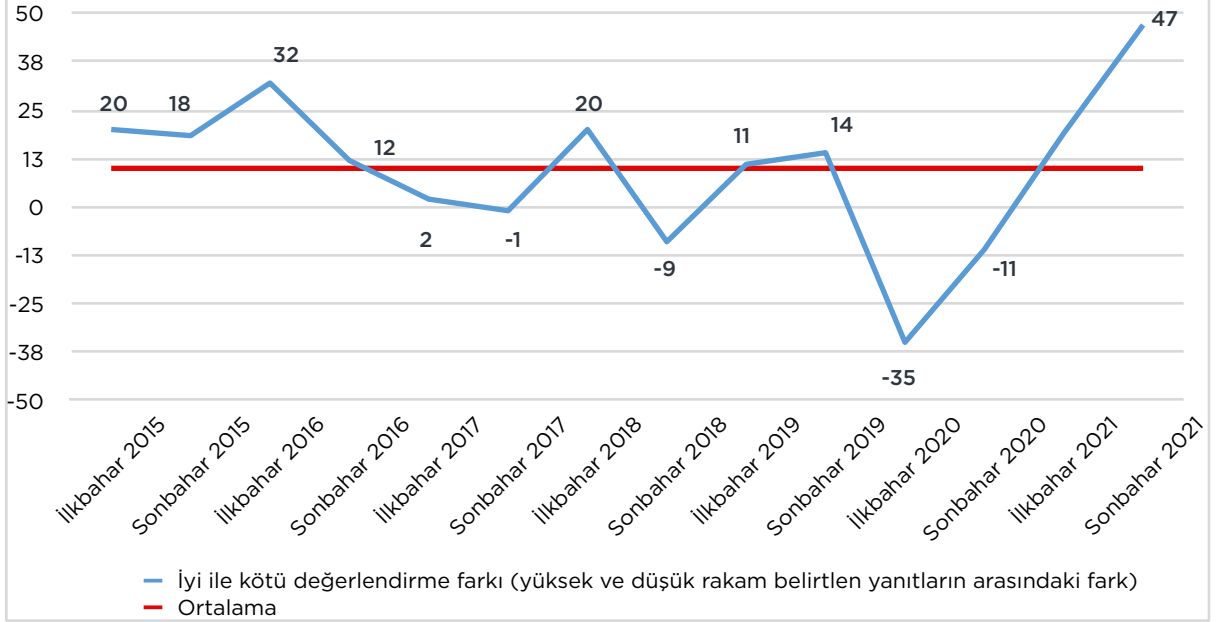
Trendin tersine dönmesi: Şirketlerin çoğunluğu, yeni personel istihdam etmeyi planlıyor

Ticari durumun iyi olması ve şirketlerin gelişime yönelik değerlendirmelerin iyileşmesi, istihdam rakamlarına yansıyor. Bu arada, şirketlerin yüzde 59'u gelecek on iki ay içinde yeni çalışanlar istihdam etmeyi planlıyor. İyi ile kötü değerlendirme farkı da 47'lik değeriyle rekor derecede yüksek bir seviyede. WBO anketinin başlangıcından beri iyi ile kötü değerlendirme farkının ortalama değeri 10 idi. Katılımcıların yüzde 29'luk diğer bir kesimi, istihdam düzeyinin stabil olacağını tahmin ediyor. Şirketlerin sadece yüzde 12'si çalışan sayısının azalacağını bekliyor. Zorlu geçen bir Korona yılından sonra ve 2021 ilkbaharının sonuçlarıyla karşılaştırıldığında bu, gerçekten trendin tersine döndüğü anlamına geliyor. İlkbaharda şirketlerin sadece yüzde 29'u yeni personel almayı planlıyordu. O dönem yüzde 61'lik çoğunluk, istihdam düzeyinin aynı kalmasını bekliyordu. Yerel şirketlerin istihdam rakamlarında elde edilen olumlu yöndeki gelişim, ulusal işsizlik oranı ve dolayısıyla makroekonomik gelişme üzerinde olumlu bir etki yaratabilir.

Gelecek on iki ay içinde yerel şirketlerin istihdam rakamlarındaki gelişim

Zaman içinde (2015'ten 2021'e kadar) istihdam rakamları anlamında iyi kötü farkı aracılığıyla elde edilen gelişim

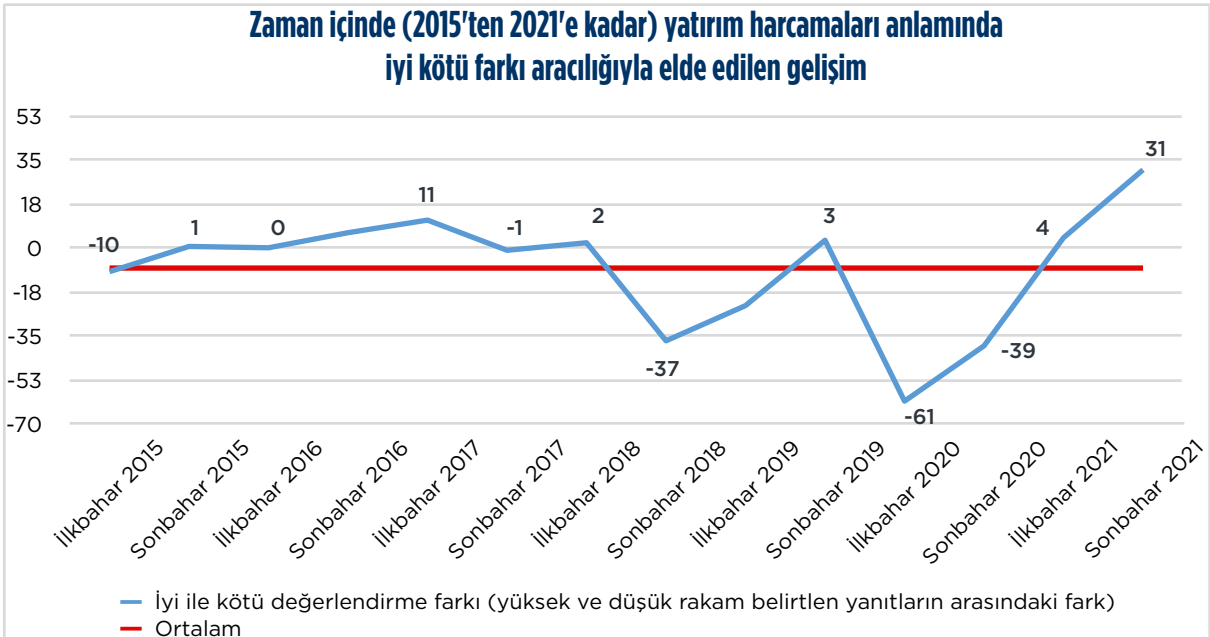
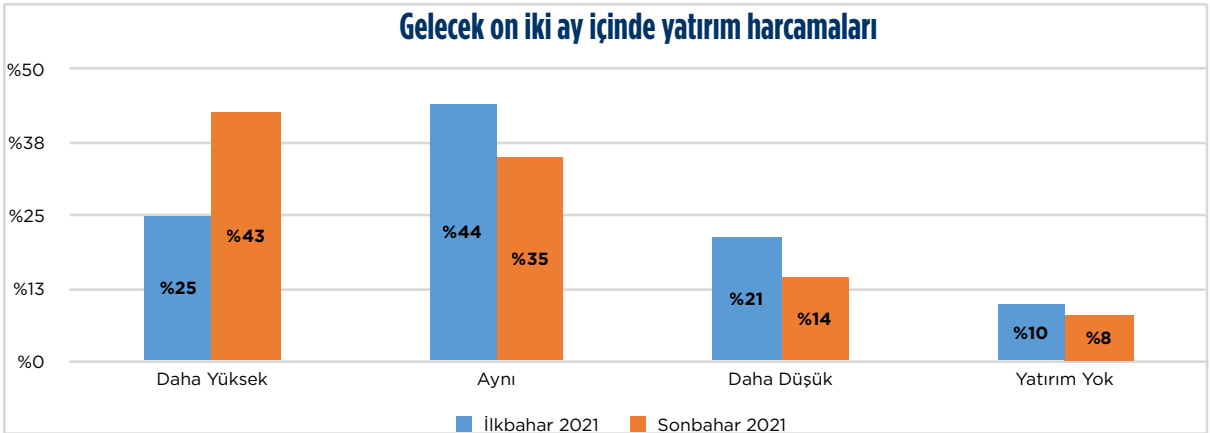

Uluslararası karşılaştırma:

İstihdam planları, küresel düzeyde de olumlu bir şekilde gelişmeye devam etti. Uluslararası iyi ile kötü değerlendirme farkı, 2021 ilkbaharında 24 iken artarak şu anda 38'e ulaştı. Bu olumlu etki, Doğu/Güneydoğu Avrupa ((AB hariç, Rusya, Türkiye)) (41), Çin (41) ve diğer AB ülkeleri, İsviçre, Norveç (41) ve aynı zamanda Asya/Pasifik (Çin hariç) (40) ve Kuzey Amerika (ABD, Kanada ve Meksika) (40) bölgeleri tarafından hızlandırıldı. Türkiye'deki 47'lik değer, uluslararası ve bölgesel ortalamanın üzerinde ve böylelikle, istihdam planlarıyla ilgili sonuçlar anlamında pozitif itici güçlerden biri niteliğinde.

Trendin tersine dönmesi: Şirketlerin yatırım yapma isteği önemli ölçüde arttı

Türkiye'de bulunan Alman sermaye katılımına sahip 7.667 şirket, ülkedeki yabancı şirketlerin büyük çoğunluğunu oluşturuyor. Sonuçlar, şirketlerin yatırım yapma isteğinin önemli ölçüde arttığını gösteriyor. Şirketler, ticari durumun ve öngörülen gelişimin iyi olması nedeniyle daha fazla yatırım yapmaya hazır. Böylece 2021 sonbaharında, yatırım alanında da trendin net bir şekilde tersine döndüğü görülüyor. Anket sonuçlarına göre yerel şirketlerin yüzde 43'ü daha yüksek yatırımlar yapmayı planlarken bu oran 2021 ilkbaharında sadece yüzde 25 idi. Ankete katılan şirketlerin yüzde 35'i, önümüzdeki on iki ay içinde yatırım harcamalarının aynı kalmasını bekliyor. Bu değer, 2021 ilkbaharında yüzde 44'tü. Şirketlerin sadece yüzde 14'ü daha düşük yatırımlar yapmayı ve yüzde 8'i hiç yatırım yapmamayı planlıyor. Yatırım yapma isteği konusundaki iyi ile kötü değerlendirme farkı da 31 ile rekor yükseklikte bir değerde. WBO anketinin başlangıcından beri iyi ile kötü değerlendirme farkının ortalama değeri -8 idi. Şirketlerle ilgili yatırım faaliyetlerine yönelik kanaatin olumlu olması, konjonktürel toparlanmayı ve ekonominin uzun vadeli şekilde iyileşmesini desteklemenin ve güvence altına almanın önemli bir parçasını oluşturuyor. Yerel şirketler, genel koşullar cazip olduğunda gelecekte yine daha fazla yatırım yapacak ve böylece makroekonomik gelişime önyak olacaktır.

Uluslararası karşılaştırma:

Yatırım hedefleri, küresel düzeyde de büyümeye devam etti. Uluslararası iyi ile kötü değerlendirme farkı, 2021 ilkbaharında 17 iken artarak şu anda 29'e ulaştı. Pozitif gelişim; Kuzey Amerika (ABD, Kanada ve Meksika) (37), Avro Bölgesi Eurozone (35) ve Afrika, Yakın ve Ortadoğu (34) bölgeleri aracılığıyla destekleniyor. Bu arada, Türkiye'deki 31'lik değer, uluslararası iyi ile kötü değerlendirme farkından çok az yüksek, fakat bölgesel ortalamasının oldukça üzerinde ve böylelikle, yatırım hedefleriyle ilgili sonuçlar anlamında pozitif itici güçlerden biri niteliğinde.

Ticari risk: Döviz kurları, ekonomik genel koşullar ve hammadde fiyatları da şirketleri zorluyor

Ulusal düzeydeki EN ÖNEMLİ 3 risk

1. Döviz kuru
2. Ekonomi politikası Genel koşullar
3. Hammadde fiyatları

Uluslararası düzeydeki EN ÖNEMLİ 3 risk

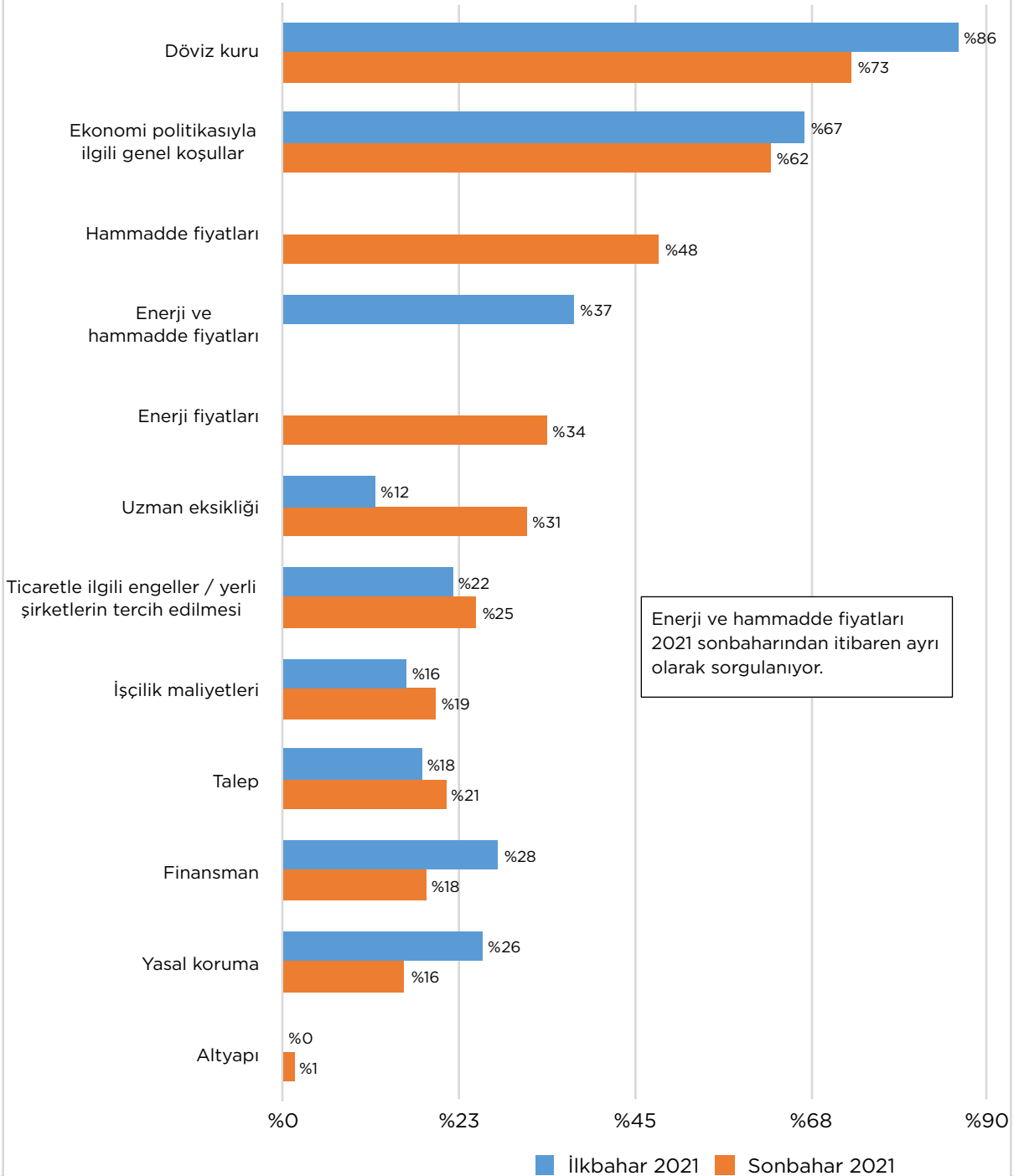
1. Hammadde fiyatları
2. Ekonomi politikası Genel koşullar
3. Uzman eksikliği/Talep

konjonktür krizi nedeniyle ortaya çıkan güçlü kritik olaylardan bu yana, 2021'deki işaretler ekonomik açıdan toparlanmanın gerçekleşeceğini gösteriyordu. Sokağa çıkma kısıtlamasının sona ermesiyle ve artan aşılama oranlarıyla birlikte şirketler, ürünlere ve hizmetlere yönelik taleplerin tekrar ortaya çıkmasından faydalanan. Bununla birlikte, diğer faktörlerin yanı sıra yüksek enerji ve hammadde fiyatları, tedarik zincirlerinin akışında ortaya çıkan sorunlar, üretim kayıpları ve artan enflasyon oranları makroekonomik gelişimi zorlaştırıyor.

Şirketler, bu bağlamda, kendi ekonomik gelişimlerini en çok tehlikeye atan risk faktörlerini tespit etti. Anket sonuçları, benzersiz bir trendi ortaya koydu. Döviz kurları ve ekonomi politikasıyla ilgili genel koşullar, Türkiye'de faaliyet gösteren Alman şirketleri açısından ekonomik gelişim için hâlâ en büyük risk faktörlerini oluşturuyor. Şirketlerin yüzde 73'ü, artan döviz kurlarının ve şirketlerin yüzde 62'si, ekonomi politikasıyla ilgili genel koşulların en önemli risk faktörleri olduğunu belirtiyor. Ekim 2021'de Türk Lirası'nın Avro karşısındaki döviz kuru, 1 Avro'nun 11,4 Türk Lirası olmasıyla rekor yüksekliğe ulaştı. Döviz kuru, 2019 yılında ise ortalama 1 Avro 6,4 Türk Lirası'na eşitti. Yani 2019'a göre yaklaşık yüzde 78'lik bir artış. Para biriminin değer kaybı, dünya pazarında yabancı bir para birimiyle alınıp satılan ithalat ürünlerinin, hammaddelerin pahalılaşmasına ve enerji fiyatlarının artmasına neden oluyor. Ayrıca, gerekli gelirlerin muhtemelen elde edilememesi ve bunun da projelerin kârlılığı konusunda şüphe yaratması nedeniyle yabancı şirketlerin yatırım yapmaya olan isteği azalıyor. Genel olarak artan enerji ve hammadde fiyatları artan bir risk oluşturuyor. Bu bağlamda şirketlerin yüzde 48'i, hammadde fiyatlarının ve yüzde 34'ü enerji fiyatlarının en önemli risk faktörleri olduğunu belirtiyor. Sadece Ekim 2021'de dünya emtia fiyatı Dolar bazında yüzde 18,8 arttı. Böylece Ekim 2021'de ayında dünya emtia fiyatı neredeyse 200 dolar oldu. Karşılaştırıldığında fiyat seviyesi, Korona küresel salgınından önce Ekim 2019'da 100 doların biraz üzerindeydi ve ay içinde dolar bazında sadece yüzde 1,7 arttı. Artan enerji ve hammadde fiyatları, mal üretiminde maliyetlerin daha yüksek olmasına neden oldu ve böylelikle satış fiyatlarına da yansdı. Dolayısıyla bu gelişme, dünya çapında enflasyon oranlarının artmasına neden oldu. Ayrıca, şirketlerin yüzde 31'i için uzman eksikliğinin yarattığı etkiler işlerin giderek zorlaşmasına neden oluyor. Bu değer, 2021 ilkbaharında yüzde 12 olduğunu görüyoruz. 2015'ten beri ise ortalama değer yüzde 20 idi. Bu bağlamda, öncelikle nitelikli uzman eksikliği, Türkiye'de şirketler için zorluklara neden oluyor. Ayrıca bu durum, beyin göçünü önlemek için işgücünün ihtiyaca uygun bir şekilde eğitim görmesi (eğitilmesi) ve uzmanların kendi ülkelerinde çalışmaya ikna edilmesi ihtiyacını vurguluyor.

Döviz kuru ve ekonomi politikasıyla ilgili genel koşullarla tanımlanan faktörlerin değerleri çok az düşmüş olsa da, anket sonuçları, şirketler açısından artan ve dalgalanan Türk Lirası döviz kuru ile ekonomi politikasıyla ilgili ön koşulların oluşturduğu ve devam etmekte olan riskin altını çiziyor. Ayrıca artan enerji ve hammadde fiyatları, şirketlerin ticari durumunu tehlikeye atıyor. Uzman eksikliği gibi konular da şirketleri ilgilendiren noktalar arasında yer alıyor. Dünya genelindeki konjonktürel iyileşme, nitelikli işgücüne daha fazla ihtiyaç duyulmasına neden oluyor ve bu konudaki eksiklik, ticari gelişimi engelleyebilir.

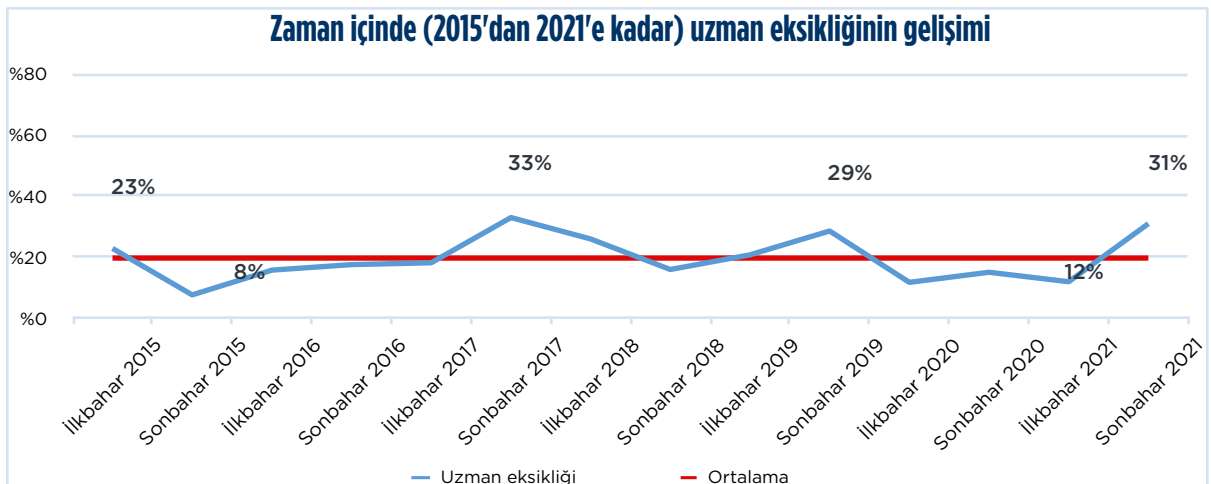
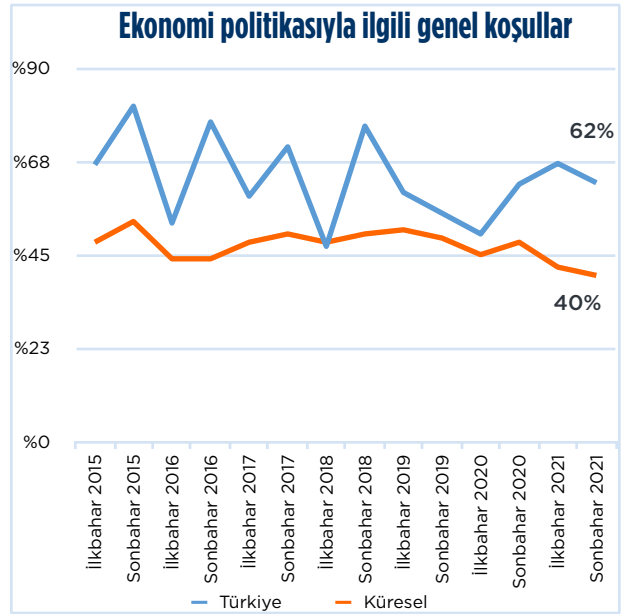
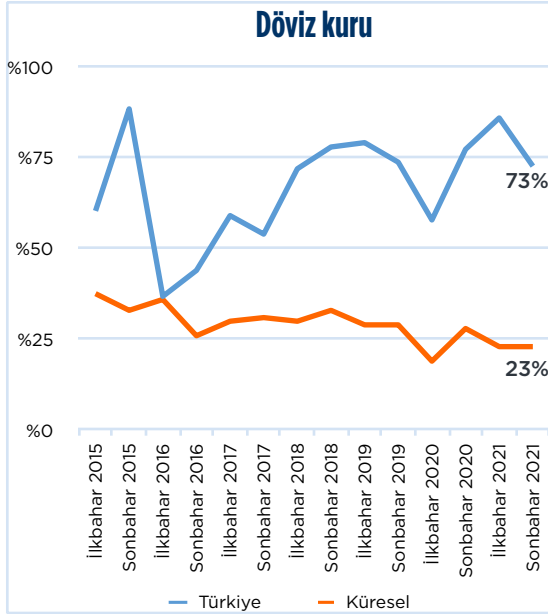
Gelecek on iki ay içinde şirketlerin ekonomik gelişimiyle ilgili en büyük riskler

Uluslararası karşılaştırma:

Uluslararası anlamda yüzde 44'lik oranla hammadde fiyatları, yüzde 40'lık oranla ekonomi politikasıyla ilgili genel koşullar ve yüzde 37'lik oranla uzman eksikliği ile talepler en büyük risk faktörlerini oluşturuyor. Ekonomi politikasıyla ilgili genel koşullar, Türkiye'deki firmaları, dünya genelindeki ülkelere göre bariz bir şekilde daha fazla zorluyor ve buna rağmen sıralamada ikinciliği paylaşıyor. 2021 ilkbaharındaki sonuçlarla karşılaştırıldığında, özellikle hammadde fiyatları ve aynı zamanda uzman eksikliği, risk faktörü olarak daha fazla önem kazandı. Ekonomi politikasıyla ilgili genel koşullar ve Talep alanlarının değerlendirmedeki puanı azalmaya devam etti. Özellikle taleplerin durgunlaşması durumu, şirketleri giderek daha az etkiliyor gibi görünüyor. Döviz kuru, uluslararası olarak karşılaştırıldığında, risk faktörü olarak seviyesini koruyor, ancak yüzde 23'le Türkiye'nin ulusal sonucunun belirgin bir şekilde altında yer alıyor.

Zaman içinde (2015'ten 2021'e kadar) ve uluslararası karşılaştırmada döviz kuru ve ekonomi politikasıyla ilgili genel koşullar

COVID-19 KÜRESEL SALGINININ OLUMSUZ ETKİLERİ

Seyahat kısıtlamaları ve tedarik zincirlerindeki sorunlar şirketleri zorlamaya devam ediyor

Ulusal düzeyde EN ÖNEMLİ 3 olumsuz etki

1. Seyahat kısıtlamaları
2. Tedarik zincirindeki/lojistikteki sorunlar
3. Yatırımlar ertelenir/iptal edilir

Uluslararası düzeyde EN ÖNEMLİ 3 olumsuz etki

1. Seyahat kısıtlamaları
2. Tedarik zincirindeki/lojistikteki sorunlar
3. Fuarların/etkinliklerin iptali

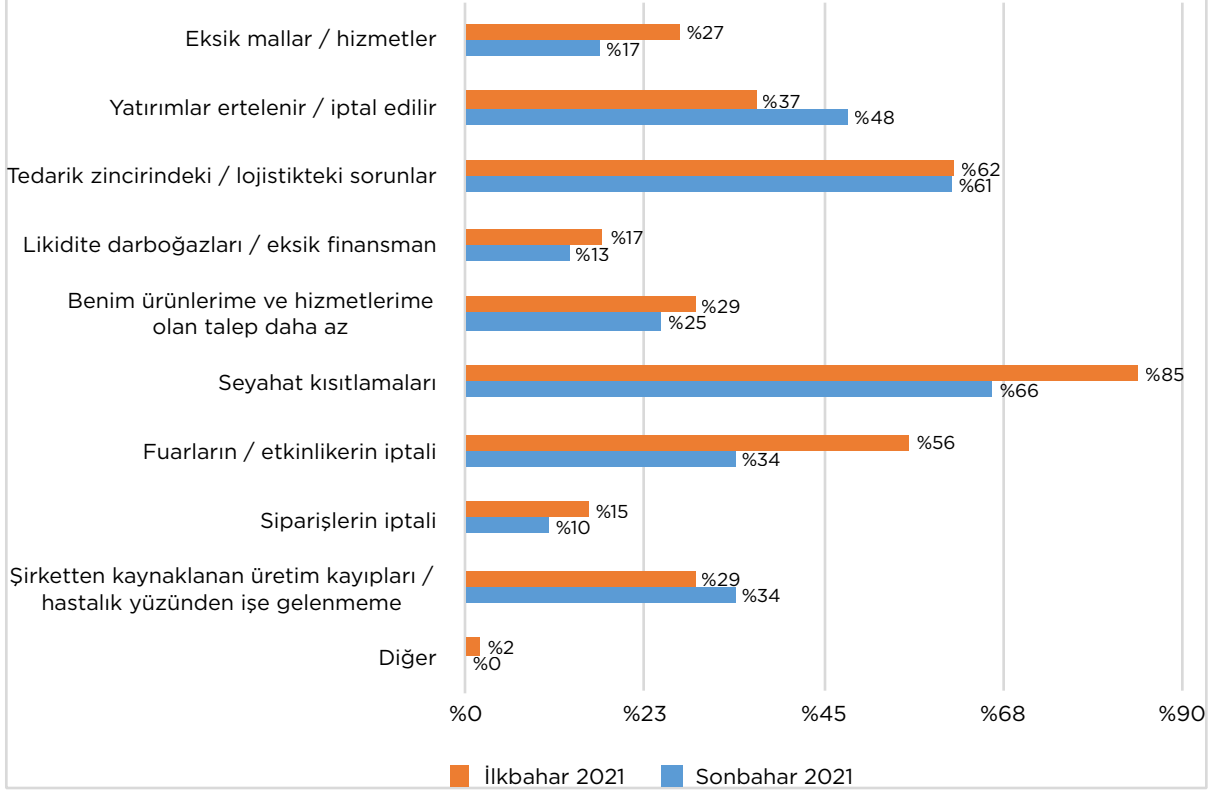
Korona küresel salgınının etkileri, konjonktürel iyileşmeye rağmen dünya çapındaki ekonomik faaliyetleri engellemeye devam ediyor. Seyahat kısıtlamaları ve tedarik zincirindeki sorunlar devam ediyor ve yatırımların ertelenmesi veya iptal edilmesi durumları tekrar artmaya başladı.

Sonbahardaki anket çerçevesinde şirketlere, Korona küresel salgınının, kendi işlerini çok zorlaştıran olumsuz etkilerle ilgili olarak tekrar sorular yöneltildi. Ankete katılan şirketlerin yüzde 66'sı yine, hareket serbestisini önemli ölçüde zorlaştıran seyahat kısıtlamalarından etkilendi. Bu yüzden öncelikle, şirketlerin ticari faaliyetlerini olumlu etkileyebilecek örn. fuarları ziyaret etmek, etkinliklere veya toplantılara katılmak için gerçekleştirilen ticari amaçlı yurtdışı seyahatler bu durumdan zarar gördü. Ancak bu durum, önceki sonuçlarla karşılaştırıldığında belirgin ölçüde iyileşmiş gibi görünüyor, çünkü 2021 ilkbaharında şirketlerin yüzde 85'i seyahat kısıtlamalarını onaylıyordu.

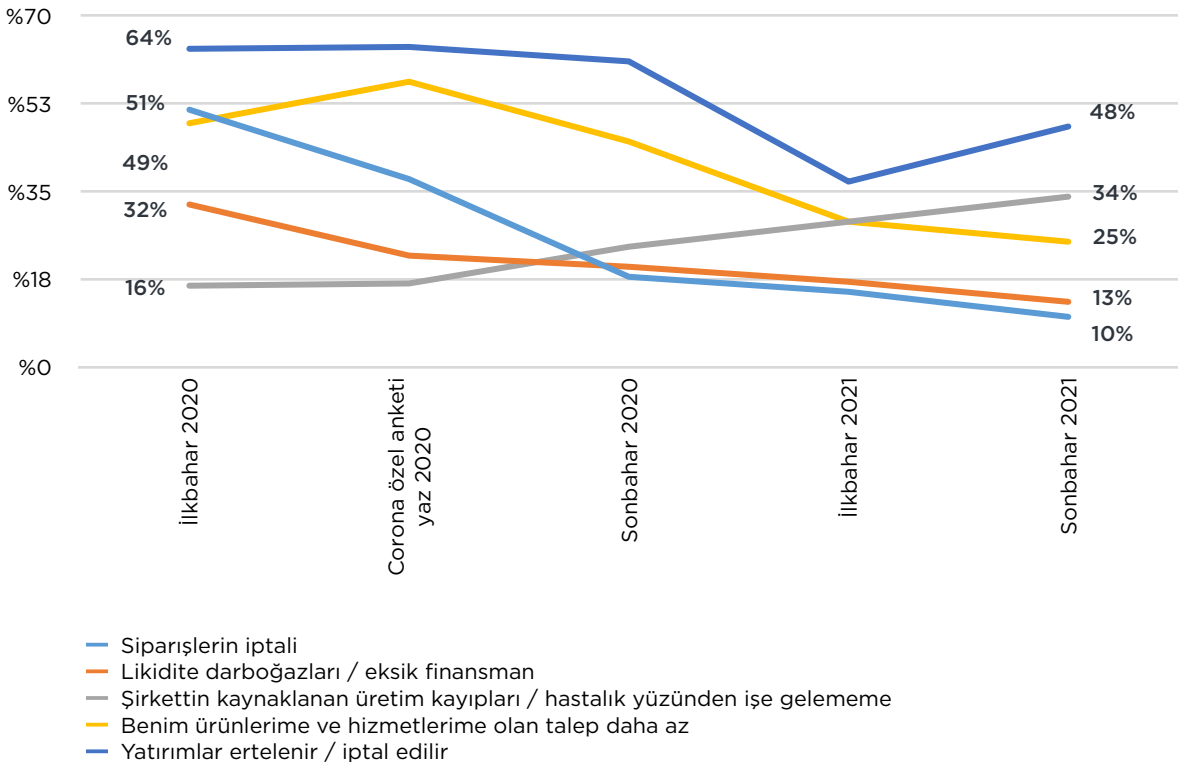
Şirketlerin yüzde 61'i tedarik zinciri ve lojistik alanında sorunlarla karşılaşmaya devam ediyor. Bu değer, 2021 ilkbaharıyla (yüzde 62) karşılaştırıldığında çok az değişti ve Korona küresel salgını sırasındaki düzeyin belirgin bir şekilde üzerinde yer alıyor. Tedarik zinciri ve lojistikte yaşanan sorunlar, diğer faktörlerin yanı sıra, şirketlerle sektörlerin arasındaki arz-talep ilişkilerinde yaşanan ötelemelerden ve dünya çapındaki durgunlukla birlikte aniden ortaya çıkan maksimum talepten kaynaklanıyor. Mal tedarikindeki sıkıntı ve stokların artırılması nedeniyle bileşenlerin ve hammaddelerin bulunmasında sorunlar yaşanıyor. Lojistik alanında malların taşınması belirgin bir şekilde pahalılaştı. Uluslararası mal taşımacılığının büyük bir kısmı deniz yolu üzerinden gerçekleştiriliyor. Ancak burada da arz-talep ilişkisi gemicilik sektörü açısından bir zorluğa sebep oluyor. Gemilerin mevcut yük hacmi ve konteynırlar için ayrılan yer sabit kaldı, hatta kısmen azaldı. Bu durum, talep baskısı arttığında muazzam fiyat artışlarına ve taşıma prosedüründe uzun bekleme sürelerine neden oluyor. Ayrıca yük boşaltmak mümkün olmadığı için gemi trafiğinde "sıkışıklıklar" ve boş bekleme sürelerinde uzamalar görülüyor.

Ticari durum iyileşmesine ve dünya genelindeki konjonktürel iyileşmeye rağmen şirketlerin yüzde 48'i yatırımları erteliyor veya iptal ediyor. Bu, diğer sebeplerin yanı sıra, lojistik ve tedarik zincirlerindeki sorunlardan ve yerel uzman eksikliğinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bazı şirketler hâlâ krizin yarattığı baskı durumlarından kurtulma aşamasında. Ekonomi politikasıyla ilgili yerel genel koşullarla ilgili belirsizlikler ve Türk Lirası'nın devam eden değer kaybı da yatırım yapma isteğini olumsuz etkiliyor. Bu değer, küresel salgın sırasında yüzde 64'e kadar ulaştı, ancak 2021 ilkbaharında yapılan son anket kapsamında yüzde 37'ye düştü.

Korona küresel salgının şirketler üzerindeki olumsuz etkileri

Zaman içinde (2020 ilkbaharından 2021 sonbaharına kadar) Korona küresel salgının şirketler üzerinde yarattığı olumsuz etkiler arasında seçilenler

Uluslararası karşılaştırma:

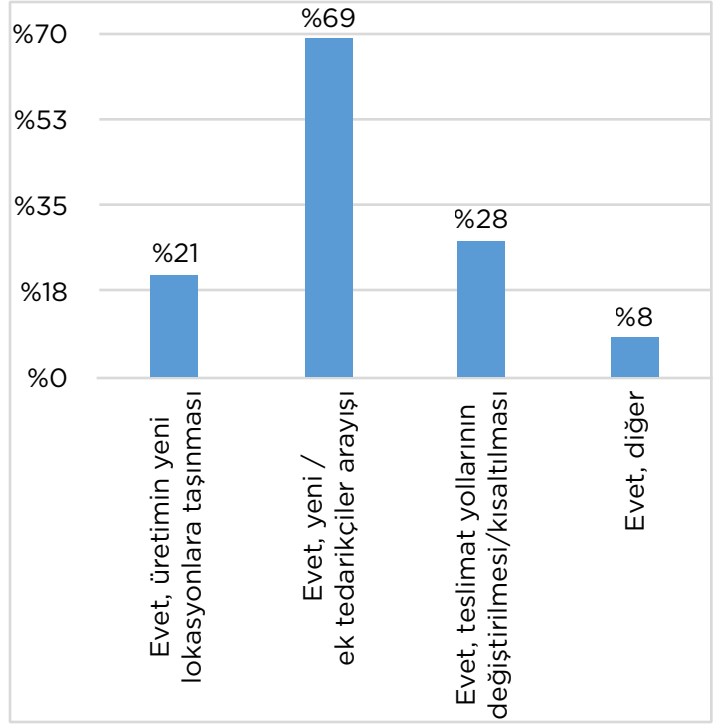
Bu değer düşse de, ulusal düzeyde olduğu gibi, şirketlerin yüzde 65'i için seyahat kısıtlamaları en büyük engeli oluşturmaya devam ediyor. Ayrıca tedarik zinciri ve lojistik alanındaki sorunlar, Türkiye'de olduğu gibi dünya genelinde de şirketlerin yüzde 54'ü açısından ciddi şekilde zorluklara neden oluyor. Fuar/etkinlik iptalleri azalsa da, şirketlerin yüzde 40'ı bu durumun en önemli sorunlardan biri olduğunu belirtiyor. Bunun tersine, ulusal açıdan bakıldığında fuarların/etkinliklerin iptal edilmesinin önemi, şirketleri zorlayan bir faktör olarak belirgin bir şekilde azaldı. Benzer bir gelişim, dünya genelinde belirgin bir şekilde yüzde 19'dan yüzde 30'a çıkan eksik mallar/hizmetler konusunda da görülüyor. Bu da ulusal düzeyde her zaman daha düşük bir öneme sahip. Yatırımların yapılamamasıyla bağlantılı olarak, Türkiye düzeyindeki ve uluslararası düzeydeki gelişim, birbirinin tersi yönünde. Yatırımların yapılamaması ulusal düzeydeki şirketleri etkilerken, bu durum dünya genelinde düşme eğilimiyle birlikte şirketlerin sadece 33'ünü zorluyor.

Tedarik zincirindeki sorunlar, şirketleri zorlamaya devam ediyor

Daha önce belirtildiği gibi, daha fazla şirket tedarik zinciri ve lojistik alanında sorunlarla karşılaşılıyor. Bu, diğer faktörlerin yanı sıra bileşenler konusunda yaşanan sıkıntıdan ve yarıiletken konusundaki darboğazdan kaynaklanıyor ve bu da zaman zaman üretimin durmasına yol açıyor. Diğer taraftan lojistik alanındaki muazzam maliyet artışları ve gecikmeler şirketler için sorunlara neden oluyor. Anket kapsamında şirketlere, tedarik zincirinde adaptasyon çalışmaları yapıp yapmadıkları veya bu konuda çeşitlendirmeye gitmeyi planlayıp planlamadıkları tekrar soruldu. Şirketlerin yüzde 49'u, kendileri için tedarik zinciri konusunda adaptasyon çalışmaları yapılmasının veya çeşitlendirmeye gitmenin gerekli olmadığını belirtti. Ancak şirketlerin yüzde 51'i, kendi tedarik zincirleriyle ilgili adaptasyon çalışmaları planlıyor. Bu nedenle, şirketlerin yüzde 69'u, yeni veya ilave tedarikçiler arıyor. Şirketlerin yüzde 28'i, teslimat güzergâhlarını değiştirmek veya kısaltmak istiyor. Yüzde 21'lik bir kısım, üretimlerini yeni bir konuma kaydırmak istiyor ve yüzde 8'lik kısım başka nedenler belirtiyor. Dünya çapında şirketlerin çeşitlendirme ve adaptasyon çalışmaları, örneğin yeni veya ilave tedarikçiler aranırken, lokasyon olarak Türkiye için yeni olanaklar sunuyor. Bununla birlikte, yerel olarak düzenlenen anketin de gösterdiği gibi, tedarik zincirinde değişiklik planlayan şirketlerin en az beşte biri üretimlerini yeni yerlere taşımayı düşünüyor. İş projelerinin bir parçası olarak Türkiye, elverişli konum faktörlerini ve coğrafi konumunu tanıtmalıdır. Ayrıca, uzun vadede genel ekonomik kalkınmayı güçlendirmek ve şirketlerin Türkiye'den çekilmesini önlemek için yatırımcı dostu ve istikrarlı bir ekonomi politikası çerçevesi sağlanmalıdır.

Evet,
aşağıdaki
nedenlerden
dolayı:

Uluslararası karşılaştırma:

Dünya çapında şirketlerin yüzde 46'sı tedarik zincirlerinde hiçbir adaptasyon çalışması yapmayı planlamıyorken yüzde 54'i bu konuda değişiklikler yapıyor. Ulusal şirketlerle karşılaştırıldığında, bu konuda adaptasyon çalışmaları yapan uluslararası şirketlerin sayısı biraz daha fazla. Bu arada, yüzde 72'si şirket yeni veya ilave tedarikçi arıyor. Yüzde 32'lik kısım, adaptasyon çalışmaları aracılığıyla teslimat güzergâhlarını kısaltmak veya değiştirmek istiyor. Şirketlerin yüzde 15'lik diğer bir kesimi, üretim merkezlerini başka bir yere kaydırıyor ve yüzde 11'lik kesim ise başka nedenler belirtiyor.

AHK WORLD BUSINESS OUTLOOK HAKKINDA

Alman-Türk Business Outlook'un sonuçları, dünyadaki Alman yurtdışı ticaret odalarının üye şirketleri arasında altı aylık olarak yapılan bir anketi temel alıyor. Sonuçlar, yerel raporun yanı sıra küresel düzeyde de AHK World Business Outlook aracılığıyla karşılaştırmalı olarak özetleniyor. Ankette, küresel olarak 3.200'den fazla şirketten alınan geri bildirim kaydedildi.

Yerel olarak gerçekleştirilen sonbahardaki ankete, Alman sermaye katılımına sahip yaklaşık 327 üye şirketten 77'si katıldı. Yerel olarak, katılımcı şirketlerin yüzde 47'si endüstri ve inşaat sektöründen, yüzde 30'u hizmet sektöründe çalışan şirketlerden ve yüzde 23'ü de ticari şirketlerden oluşuyor. Şirketlerden yüzde 14'ü 100'den az çalışan veya 100 ila 1.000 çalışan istihdam ediyor. 1.000'in üzerinde çalışana sahip büyük şirketler ise, yüzde 71'le net çoğunluğu oluşturuyor.